

kem války (nikoliv z jiných, třeba nezaviněných příčin) znemožněno splnění závazek dospělý po 25./VIII. 1939, může soudce na návrh dlužníka rozhodnouti, že právní následky, které zákonem nebo smlouvou jsou stanoveny pro případ nesplnění neb opožděného splnění závazku a které jsou dlužníkovi na újmu (úroky z prodlení, ztráta lhůt, konvenční pokuta, právo k odstoupení od smlouvy neb k její výpovědi atd.), zcela neb z části nenastaly. U právních poměrů, vzniklých po 25./VIII. 1939 platí tento předpis tehdy, jestliže překážka u dlužníka vzešla důsledkem války a tento důsledek nemohl s dostatečnou jistotou bez své viny předvídati. Z této úpravy jsou vyňaty některé pohledávky, při nichž vzhledem k jejich zvláštní povaze není možno se zříci přísných následků prodlení, na př. pro pohledávky ze směnky, šeku, pro právo věřitele uspokojiti se ze zástavy jinak než exekucí, pro výpověď nájemních a pachtovních smluv a j. K rozhodování o těchto návrzích je povolán okresní soud, který je obecným soudem dlužníkovým, a to zásadně v řízení nesporném. Shodně jako při odkladu exekucí a konkursů podle čl. II. může soud i zde své rozhodnutí změnit, jeví-li se to nutným pro podstatnou změnu rozhodných poměrů nebo následkem toho, že byly zjištěny dodatečně rozhodné okolnosti.

Při počítání lhůt, jichž uplynutí je spojeno s právní újmou, nelze do lhůt počítati dobu, po kterou věřitel nemohl podle usnesení opřeneho o toto nařízení svá práva uplatňovati (čl. V, § 26). Podle tohoto předpisu na př. u hypotečního věřitele doba odkladu nezapočítává se do 3leté lhůty §u 216 ex. ř., takže neztrácí poshověním pořadí pro své úrokové pohledávky.

Zvláštní právo příslušející Národní bance pro lombardní kredity, Poštovní spořitelně a práva věřitele podle zákona o obilních zástavních listech nejsou předpisy tohoto nařízení vůbec dotčena (není tedy možno povoliti ani odklad podle čl. II cit. nař.).

V čl. IV. jsou dána omezení pro soudní uplatňování nároků stran, jsoucích příslušníky nepřátelských válečných států neb tam trvale bydlících. Spory ty se přerušují a smí v nich býti pokračováno neb nové vedeny jen se schválením ministra spravedlnosti.

Přehled právních předpisů.

Ze Sbírky zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava, VI. nař. č. 41 upravuje podrobně prohlídku jatečných zvířat a masa a zřizování a provozování jatek. — Vyhl. předsedy vlády č. 43 upravuje řízené hospodaření senem a slámou. — VI. nař. č. 44 zavádí výhodná procesní ustanovení pro osoby zvlášť dotčené mimořádnými válečnými poměry (především pro příslušníky německé branné moci), všeobecně platný odklad exekuce a odložení konkursu, mění dočasně některá ustanovení občanského práva a procesní předpisy s tím souvisele (stavení promlčení, vyloučení nepříznivých následků nesplnění závazku). Posléze obsahuje zvláštní předpisy o uplatňování majetkoprávních nároků cizinců nebo osobami v cizině usazenými. — VI. nař. č. 45 stanoví pro bývalé zaměstnance vojenské správy a děsloužící úlevy a odchylky od podmínek jinak předepsaných pro nastoupení povolání nebo při přechodu do samostatného soukromého podnikání a mimořádné úlevy při studiu nebo dalším odborném školení za účelem usnadnění založení nové existence. — VI. nař. č. 48 zřizuje místo státní regulační komise plánovací komisi pro hlavní město Prahu a okolí. — Vyhlášky předsedy vlády č. 51 a 52 upravují výrobu a odběr pečiva a spotřebu mouky a tuků při jeho výrobě. — Vyhl. předsedy vlády č. 58—60 upravují řízené hospodaření luštěninami. — VI. nař. č. 61 sjednocuje některé

pojišťovací ústavy nemocenského pojištění soukromých úředníků. — Vyhl. předsedy vlády č. 67 zavádí mzdovou statistiku v průmyslové výrobě. — VI. nař. č. 68 upravuje zařazení náležitosti příslušníků vládního vojska včetně do hodnosti rotného. — VI. nař. č. 69 upravuje převzetí pensijního zaopatření bývalých státních zaměstnanců, nepřevzatého Německou říší podle nařízení ze dne 19./X. 1939 (Říš. zák. I, str. 2059). — VI. nař. č. 75 rozděluje úřadovnu Všeobecného pensijního ústavu v Brně na odbor český a německý. — VI. nař. č. 79 upravuje výrobu a zpracování chmele, sladu a piva a obchod s nimi. — Vyhl. č. 82 určuje hospodářské skupiny Ústředního svazu obchodu, obor jejich působnosti a upravuje řízení přihlašovací. — Dekret stát. presidenta č. 83 upravuje nové slib členů vlády, veřejných zaměstnanců a jiných orgánů veřejné správy. — Vyhl. ministra průmyslu č. 85 upravuje povinnou organizaci řemesla.

Z Věstníku nařízení říšského protektora v Čechách a na Moravě. Nařízení z 6./II. ukládá živnostenským a zemědělským podnikům, jakož i jejich svazům a sdružením, veřejnoprávním korporacím a jiným osobám povinnost podávat vyžádané zprávy a trpěti prohlídky závodů. — Vyhl. z 17./II. byla uložena povinnost přihlásiti zabavený majetek bývalého polského státu. — Druhé nař. z 15./II. k doplnění nařízení proti sabotážním činům umožňuje přenesení trestní věci z vojenského soudu na úřady, jinak příslušné pro trestní stíhání. — Nař. z 5./III. pověřuje péčí o židovské vystěhovalectví a případně o jiné příkázané úkoly israelitské náboženské obce, jež spolu s jinými židovskými organizacemi, nadacemi a fondy podléhají doзору Ústředny pro židovské vystěhovalectví. Tato Ústředna může je též v rámci svého dozorčího oprávnění rozpustiti nebo převésti a včleniti do jiných organizací. — Pátý prov. výnos z 2./III. k nař. o židovském majetku ukládá židům povinnost odevzdati do deposit své cenné papíry a drahocenné předměty.

Z říšského zákoníka. Nař. z 30./I. byl vydán služební trestní řád pro ženské příslušníky říšské pracovní služby. — Nař. z 31./I. upravilo právní ochranu živnostenského vlastnictví (patentů, známek, vzorků) v Sudetech. — Nař. z 6./I. omezuje z důvodů obrany Říše uveřejňování kartografických znázornění. — Nař. z 7./II. stanoví příslušnost k vedení horních a železničních knih v Sudetech. — Nař. z 5./II. bylo v Protektorátu Čechy a Morava zavedeno druhé nař. k provedení zákona o poštovních holubech, jež zakazuje dovoz a vývoz poštovních holubů. — Zákon z 29./I. zavedl všeobecnou říšskou platovou úpravu s některými úchyly také pro učitele národních škol. — Nař. z 12./II. zavedlo veřejné obhospodařování zemědělských a lesních podniků a pozemků, pokud nejsou v německých rukách, v přičleněných východních územích. — Nař. z 14./II. upravilo poplatky v oboru justiční správy. — Dvě nař. z 17./II. upravují povolání a výcvik medicínálně-technických pomocnic a asistentek. — Nař. z 16./II. k zákonu o ochraně německé krve a německé cti přenáší trestní odpovědnost za rasové zprznění pouze na muže. — Nař. z 19./II. o společné pomoci hospodářství zavádí v rámci hospodářských organizací solidární podporu podniků, jež pro nepřímé působení válečných poměrů musí býti zastaveny. — Nař. z 22./II. upravuje poskytování právní pomoci v občanských právních věcech v Protektorátu Čechy a Morava. — Nařízení z 21./II., platící i pro německé soudy v Protektorátu, nově upravuje příslušnost trestních soudů, zvláštěních soudů a obsahuje jiné trestně-právní předpisy. — Nař. z 21./II. k zákonu o sudetské župě přenáší na správní soudní dvůr ve Vídni (Wien) působnost nejvyššího správního soudního tribunálu v Sudetech. — Nař. z 26./II. omezuje i v Protektorátu ochranu živnostenského vlastnictví britských státních příslušníků. — Nař. z 1./III. zavádí v Sudetech řád pro veřejné oprávněné zeměměřičské inženýry. — Nař. z 6./III. zmocňuje hospodářské organizace ve staré Říši, aby nařízenými učinily vhodná opatření, jež by mohla poskytnouti tržní ochranu územím, připojeným k Velkoněmecké říši po 30. září 1938 (tedy

i Protektorátu Čechy a Morava). — Říš. ministr vnitra vydal dne 8./III. předpis o uniformě některých vyšších úředníků. — Nař. z 8./III. k zákonu o nekalé soutěži novelisovalo ustanovení o smírčím řízení. — Nař. z 8./III. stanovilo termíny odvodů k branné moci a k pracovní službě. — Nař. z 5./III. provádí přihlášení nepřátelského jmění. — Nař. z 12./III. vydává i v Protektorátu platné předpisy o trestní ochraně říšské pracovní služby. — Nař. z 13./III. provádí nařízení o příslušnosti trestních soudů, zvláštních soudů a o jiných trestně-právních předpisech. L. S.

Zprávy.

Pojem spravedlnosti. Podmínkou přípustnosti odkladu exekuce podle vl. nař. č. 44/1940 jest současné splnění dvou předpokladů: naléhavý zájem dlužníka, který beze své viny není s to závazek splnit, a dále, že na věřiteli lze podle poměrů spravedlivě žádati, aby vymahání bylo odloženo. Věřitel tedy nemá možnost poukazem pouze ke svému naléhavému zájmu dosáti vyloučení odkladu, nýbrž musí prokázati, že odklad nelze na něm spravedlivě žádati. Tento pružně formulovaný předpoklad má býti ovšem zárukou, že zájem věřitelův nebude bez dalšího obětován naléhavému zájmu dlužníkovu, nýbrž že má dojíti k vyrovnání konfliktu obou zájmů podle vyššího měřítka, plynoucího z představy ideálního soužití lidí. Ve výrazu »lze podle poměrů spravedlivě žádati« má pojem spravedlnosti zvláštní smysl; nemíní se jím totiž poukaz k platnému právnímu řádu (právu pozitivnímu, psanému), nýbrž právě naopak jest jeho logickým předpokladem úvaha, že přesná aplikace platného práva by někdy měla v zápětí nespravedlivé důsledky a že uskutečnění psaného práva by se mohlo v některých případech přičítati mravním postulátům. Obsahová náplň pojmu spravedlnosti není tedy vzata z dotud platného řádu právního, nýbrž má obsah metamorfní. Za spravedlivý se pokládá zejména (mravní) příkaz, přispěti k pokojnému a spořádanému soužití společnosti i za cenu vlastních obětí a podstatných omezení dispoziční volnosti (též na př. práva vlastnického). Kdy možno spravedlivě žádati, aby soukromý zájem resp. právo soukromé nebylo prosazeno? Zhruba lze říci, že tehdy, když oběti by s druhé strany byly tak neúměrné, že by vymáhání bylo aktem nesociálním, mravně diskvalifikovaným (netřeba ovšem, aby šlo o šikánu) a dále tehdy, střetli se proti zájmu soukromému zájem veřejný (plnění sociálních úkolů veřej. správy). Vůdčím hlediskem praxe jest zde ochrana sociálně slabých; v této souvislosti zdůrazňuje německá nauka snahu, uplatnit v právu postuláty mravní, odstraniti rozdíl mezi právem a morálkou a dosáhnouti ideálního národního společenství omezením právní relevance soukromé vůle na případy, kdy její obsah lze srovnati s uznávaným řádem soužití národního a zájmy tohoto společenství. V pojmu spravedlnosti bylo by tedy možno spatřovati odkaz k zásadám mravním a úvahám účelovým. Tu však si nutno uvědomiti, že mravní postuláty mohou býti v příkrém rozporu s hledisky účelovými, neboť to, co se jeví účelným, nemusí býti vždy mravním a naopak. Důležitost zachování právní jistoty vyžaduje jednotné hledisko v naší otázce; může jím býti mnohdy osvědčený princip přirozenoprávních zásad vytyčený v § 7 o. z. o. Při aplikaci zůstane však mnohdy velmi nejistou právě ona mez, na které má dojíti k vyrovnání práva s morálkou. Lze na př. požadovati spravedlivě na vlastníku domu, aby trpěl v bytě neplatícího nájemníka? Účelový úsudek opírající se ostatně též o přirozené právo (hodnocení právní jistoty) mluví pro odpověď zápornou aspoň tam, kde by bylo jinak vlastníku bráněno v obvyklém, řádném hospodaření majetkem (obdobně německá nauka, pokud se zmiňuje o právu osobnosti »Recht der Persönlichkeit«). Z hlediska ryze mravního by ovšem bylo možno hájiti názor, že sociálně silnější má mravní příkaz pomoci slabšímu a tedy že lze na něm spravedlivě žádati velké oběti majetkové. Velmi zajímavé názory na tomto poli